

STAPPENPLAN WBTR (Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen)

Hieronder vind je een stappenplan dat je als bestuurder kan helpen bij het toepassen van de WBTR. Let op! Dit is een algemeen stappenplan. Kijk altijd goed of het ook één op één van toepassing is bij jouw vereniging of stichting.

Stap 1: Lezen en informeren

Lees als bestuur de toelichting op de WBTR goed door. Deze is als bijlage toegevoegd. Verder kun je bijvoorbeeld ook de websites van diverse sportbonden gebruiken. Immers, de WBTR is op alle (sport)verenigingen en stichtingen van toepassing. Voorbeeld KNVB: (<https://www.knvb.nl/assist/assistbestuurders/regels-bepalingen/wetgeving/wbtr>). Ook andere sites zoals die van NOC*NSF of Vereniging en Recht. Vraag de statuten van jullie vereniging op bij de kamer van koophandel. Neem ook deze door. Bespreek het stappenplan met je bestuur. Schrijf vragen die je hebt op.

Punten waar jullie vanwege de wetwijziging (WBTR) in ieder geval naar moeten kijken (zie voor uitleg over deze punten de bijlage hieronder):

- Belet en ontstentenis > hoe jullie dit voor jullie vereniging gaan regelen + deze afspraken vastleggen + opnemen in de statuten.
- Belangenverstrengeling (tegenstrijdig belang)
- Of je als bestuur een aansprakelijkheidsverzekering gaat afsluiten (als jullie deze nog niet hebben)
- Stemrecht: Controleer of je een regeling hebt in statuten waarbij een bestuurslid meer stemmen heeft dan de rest van het bestuur samen (dit mag niet meer na 1 juli 2021).
- Als jullie een grote vereniging hebben kan je kijken of je een raad van commissarissen wilt (= toezichthoudend orgaan). Dit is maar op weinig verenigingen en stichtingen van toepassing.

Omdat je door de wijziging van de wet van de WBTR als bestuur goed naar je statuten moet kijken en ook hoe alles in de vereniging is geregeld, kun je dit moment juist gebruiken om je vereniging eens goed door te lichten. Kijk naar financiële administratie, taakverdeling van bestuur en verhelder en pas aan waar nodig.

Stap 2: Win advies in.

Het kan zijn dat je na het lezen en bespreken van deze toelichting, goed begrijpt wat de veranderingen voor jullie als bestuur betekenen en wat jullie moet doen. Toch kan het geen kwaad om bijvoorbeeld een verenigingslid of een sponsor die een (notarieel) juridische achtergrond heeft te benaderen. Deze persoon kan jullie vragen wellicht beantwoorden, adviseren of helpen met de statutenwijziging. Uiteindelijk is het van belang dat je als bestuur de WBTR en de gevolgen daarvan goed begrijpt. Als bestuur zul je namelijk deze veranderingen in de praktijk moeten brengen. Ook kunnen jullie met vragen altijd terecht bij SportDrenthe.

Stap 3: Houdt een Bestuursvergadering

Houd voor 1 juli 2021 een bestuursvergadering waarin je in (onder meer) de volgende punten aan de bestuursleden uitlegt en met elkaar bespreekt.

A. WBTR:

Bespreek de onderwerpen die door de WBTR veranderen. Hiervoor kun je gebruik maken van deze toelichting. Doel hiervan is dat jullie als bestuur allemaal begrijpen wat er verandert en wat

dit betekent voor jullie als bestuur. Bespreek in ieder geval de hierboven genoemde punten bij stap 1.

B. Bespreek ook naar aanleiding van het goed onder de loep nemen van de vereniging, welke punten verbetering nodig hebben en hoe dit zal worden aangepakt, in ieder geval:

- *Financiële administratie:*
Een belangrijke verplichting van het bestuur is het zorgdragen voor een (financiële) administratie.
Controleer met elkaar hoe dit binnen jullie vereniging gaat en of alles netjes wordt geadministreerd. Maak hierover afspraken met elkaar en leg dit vast.
- *Kamer van Koophandel:*
Controleer of de juiste bestuurders nog steeds staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en of de meest recente statuten zijn gedeponereerd. Is dit niet zo, pas dit aan.
- *Taakverdeling:*
Bespreek met elkaar of de taakverdeling binnen het bestuur voor iedereen duidelijk is. Hoewel sommige taken regelmatig door bestuurders alleen worden uitgevoerd, zorgt een “4-ogenbeleid” ervoor dat taken zorgvuldiger worden uitgevoerd. Dit betekent dat je bij grote of belangrijke zaken altijd een andere bestuurder laat meekijken. Zorg ook dat voor de Leden duidelijk is wat de taakverdeling is binnen het bestuur en waarvoor ze bij wie moeten zijn.
- *Statutenwijziging:*
Bespreek met elkaar wanneer jullie de statutenwijziging willen doorvoeren en wijs iemand binnen het bestuur aan die hier verantwoordelijk voor is. Diegene zal het proces bewaken en zorgen dat alles in gang wordt gezet. Zie ook hieronder “ wijzigen statuten”
- *Notulen:*
Zorg dat jullie altijd van jullie bestuursvergaderingen uitgebreide notulen maakt, zodat je dit als bestuur altijd kunt teruglezen. Leg duidelijk besluiten en actiepunten vast. Neem elke vergadering de notulen door van de vorige vergadering.
- *Verzekering:*
Controleer of jullie een bestuurdersaansprakelijkheid verzekering hebben. Wijs iemand aan die contact zal opnemen om te bekijken of er veranderingen zullen zijn in de polis na inwerkingtreding van de WBTR.

Stap 4: Wijzig de Statuten van de vereniging

I. Statuten doornemen en bespreken met bestuur wat er moet worden aangepast.

Op grond van de WBTR moeten de statuten worden aangepast. Pak de statuten van de vereniging erbij en bekijk wat jullie hierin moeten veranderen. Let op dat je de statuten moet wijzigen per de eerstvolgende statutenwijziging, dus dit hoeft niet per se op korte termijn. Wel adviseren we om de statuten zo snel mogelijk aan te passen als deze van vóór 1992 zijn. In 1992 is de wet namelijk ingrijpend veranderd en die statuten zijn daarom onderhand echt te gedateerd.

II. Maak van de gelegenheid gebruik om de statuten te moderniseren.

Omdat de statuten toch moeten worden aangepast, ga na of er verdere wijzigingen nodig zijn. Het aanpassen van de statuten kost geld en (veel) tijd. Doe dit daarom één keer grondig en goed, zodat de vereniging er weer even tegenaan kan. Bespreek met het bestuur of er misschien andere zaken zijn die jullie in de statuten willen aanpassen, buiten de verplichtingen op grond van de WBTR. Bij veel sportbonden dien je de ‘modelstatuten’ van de betreffende bond als basis voor de verenigingsstatuten te gebruiken. Ook hier weer voorbeelden: in de meest recente versie van de modelstatuten van o.a. de KNVB en KNLTB zijn de verplichte WBTR bepalingen verwerkt. Ook zijn in deze modelstatuten aanpassingen

gedaan zodat ze “corona-proof” zijn, bijvoorbeeld dat ze digitaal vergaderen mogelijk maken.

III. De statuten wijzigen

Bespreek met het bestuur binnen welke termijn je de statuten wilt wijzigen. Hoe je de statuten moet wijzigen, staat in jullie statuten. Er moet in ieder geval een Algemene Ledenvergadering worden gehouden, omdat de gewijzigde statuten goedgekeurd moeten worden door de ALV. Maak een tijdsplan en neem alvast contact op met de notaris. Zorg ervoor dat je binnen 1 a 2 jaar de statuten hebt gewijzigd.

IV. Statuten voorleggen aan je bond/bespreken met de notaris

Het kan zijn dat je het concept van de gewijzigde statuten eerst moet voorleggen aan jullie sportbond omdat deze dit verplicht stelt. Zij moeten dan altijd eerst de wijzigingen controleren en goedkeuren.

Zijn jullie niet aangesloten bij een sportbond of is het niet verplicht om dit bij de bond ter goedkeuring voor te leggen, dan raden wij het zeer aan om de wijzigingen vooraf met een notaris te bespreken. Deze kan dan de wijzigingen beoordelen en eventueel suggesties voorstellen.

Doe dit (het laten goedkeuren door sportbond of notaris) altijd **voordat** je de gewijzigde statuten voorlegt aan de ALV.

Als je de statuten pas na goedkeuring van de ALV voorlegt aan de sportbond/de notaris en deze keurt ze af, dan moet je de statuten aanpassen en opnieuw voorleggen aan de ALV. Het is niet toegestaan om zonder toestemming van de ALV wijzigingen aan te brengen in de statuten, ook al gaat het maar om ondergeschikte details.

V. Gewijzigde statuten agenderen op de ALV

Als de statuten door de bond/de notaris zijn goedgekeurd, kun je de statutenwijziging agenderen op de Algemene Ledenvergadering. Hoe je in tijden van corona een Algemene Ledenvergadering houdt, lees je hier: <https://sportclubdrenthe.nl/kennisbank/bestuur-en-beleid/alv-organiseren-tijdens-decoronacrisis>.

VI. Statuten publiceren

De statuten moeten worden gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel. Bespreek met de notaris of hij/zij dat doet, of dat jullie dit als bestuur zelf moeten doen. Het deponeren is verplicht, dus spreek dit goed af! Plaats de statuten daarnaast ook op de website van jullie vereniging, zodat de leden (en derden) deze makkelijk kunnen vinden.

Bijlage: Wat houdt de WBTR in?

De WBTR is een wetswijziging, die de wet die gaat over Rechtspersonen (Burgerlijk Wetboek, boek 2) op een aantal punten wijzigt. Verenigingen en Stichtingen zijn (ook) rechtspersonen. Doel van deze wetswijziging is om grote Verenigingen, coöperaties en stichtingen onder een strenger bestuurlijk regime te plaatsen en daarmee misstanden in de toekomst te voorkomen. Hierdoor verandert een aantal regels voor bestuurders en toezichthouders van alle verenigingen en stichtingen, zowel de grote, maar ook de sportvereniging in het dorp en de biljartclub op de hoek.. De voor de vereniging belangrijkste onderwerpen bespreken we hieronder.

Taakvervulling

In de wet wordt opgenomen dat bestuurders zich *“bij de vervulling van hun taak richten naar het belang van de vereniging en de met haar verbonden organisatie”*. Dat betekent simpel gezegd dat als je als bestuurder altijd de vereniging in je achterhoofd moet houden.

Hoewel deze bepaling (nog) niet in de wet stond, werd in de praktijk al wel aangenomen dat bestuurders van verenigingen zo moesten handelen.

In de statuten van elke vereniging en stichting staat het doel van de vereniging omschreven (vaak in het begin). Lees dit deel eens goed door. Bij een voetbalvereniging zal dit vaak iets zijn in de trant van *“het beoefenen en bevorderen van de voetbalsport in al zijn verschijningsvormen”*. Als dit het doel is van de vereniging, dan is het niet in het belang van de vereniging wanneer je als bestuurder besluit deze voetbalvelden zo maar om te bouwen tot cricketvelden. Ook is het niet in het belang van de vereniging om als bestuurder veel geld uit te geven, terwijl de vereniging het juist financieel moeilijk heeft.

Kijk ook of het doel dat destijds in omschreven nog wel voldoet. Mogelijk is jullie vereniging in middels veranderd. Bijvoorbeeld kan het zijn dat er naast Tennis nu ook Padel wordt gespeeld. Pas dan het doel bij de Statutenwijziging aan.

Stemrecht

De WBTR bepaalt dat je per 1 juli 2020 als bestuurder nooit meer stemmen mag uitbrengen dan de overige bestuurders tezamen. Dit mocht tot dan wel. Het mag dus niet zo zijn dat één bestuurder vier stemmen mag uitbrengen en de overige drie bestuurders allemaal maar één. Dan kan de bestuurder met vier stemmen eigenlijk altijd het beleid alleen bepalen. Controleer dus in de statuten hoe de stemverhouding binnen het bestuur is geregeld.

Als de statuten wel een stemverhouding hebben die niet meer is toegestaan, dan is die regeling nog geldig tot vijf jaar na de inwerkingtreding van de WBTR óf het moment dat je de statuten aanpast (het ligt er dus aan wat eerder gebeurt).

Belet en ontstentenis

Het is na de inwerkingtreding van de WBTR verplicht om in de statuten te voorzien in een regeling voor gevallen van belet en ontstentenis van het **gehele bestuur**. Belet en ontstentenis zijn juridische begrippen. **Belet** betekent dat je tijdelijk je functie als bestuurder niet kan of mag uitoefenen. Bijvoorbeeld omdat je bent geschorst, ziek bent of voor een lange periode in het buitenland zit. Je kunt dan als bestuurder een tijdje je functie niet uitoefenen, maar de verwachting is wel dat je dit op

een gegeven moment weer wel kunt. Bij **ontstentenis** ontstaat er echt een vacature. Bijvoorbeeld omdat de bestuurder is afgetreden, ontslagen of is overleden.

De WBTR bepaalt dat je in de statuten iets moet opnemen voor de situatie dat er sprake is van belet/ontstentenis van **alle** bestuurders. Dat is belangrijk, want als er (even) geen bestuur is, kunnen er ook geen besluiten worden genomen en staat de vereniging als het ware stil.

Controleer als bestuur of je hiervoor al een bepaling in de statuten hebt opgenomen. De kans is groot dat dat nog niet het geval is omdat dit niet eerder verplicht was. Een voorbeeld: de KNLTB adviseert haar leden om een **continuïteitscommissie** in te stellen. Het bestuur berust dan tijdelijk bij de continuïteitscommissie of door deze commissie aan te wijzen personen. Wanneer je geen continuïteitscommissie wil instellen dan moeten de statuten voorschrijven welke procedure er gevolgd wordt om te voorzien in de uitoefening van de taken en bevoegdheden.

Je moet deze bepaling opnemen in de statuten bij de eerstvolgende statutenwijziging. Dit hoeft dus niet al voor 1 juli 2021, maar dat kan ook pas volgend jaar (of later). Als de statuten erg verouderd zijn (van voor 1992), adviseren we wel om dit snel aan te pakken. Een statutenwijziging kost geld. Het is daarom aan te raden om van dit moment ook gebruik te maken om eens kritisch naar de huidige statuten te kijken. Misschien zijn er nog wel meer dingen die je wilt aanpakken. Dat kun je dan gelijk meenemen, zodat je maar één keer langs de notaris hoeft en de statuten van de vereniging er weer een tijd tegenaan kunnen. (zie ook STAPPEN PLAN > statuten wijzigen)

Aansprakelijkheid bij faillissement

Voor de wetswijziging kon je als bestuurder al hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld als je er een puin hoop van had gemaakt (onbehoorlijk bestuur, heet dat juridisch). Dit is niet nieuw.

Door de wijziging van de wet in de WBTR worden nu specifiek regels omschreven over aansprakelijkheid van bestuurders van verenigingen in geval van faillissement wegens onbehoorlijk bestuur. Dit betekent simpel gezegd dat als de vereniging failliet gaat en je hebt er als bestuur een puin hoop van gemaakt, je dan hoofdelijk (persoonlijk, in je eentje voor de hele schuld) aansprakelijk kan worden gesteld.

Het artikel bepaalt nu dat in geval van faillissement elke bestuurder hoofdelijk aansprakelijk is voor de ontstane schulden, als het bestuur zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

Het klinkt mogelijk heftig en verontrustend, maar paniek als onbetaald bestuurder (als vrijwilliger deze taak vervult) is niet gelijk nodig. Je bent niet heel snel als bestuurder persoonlijk aansprakelijk. Je moet als bestuur je taak onbehoorlijk vervuld hebben (er moet sprake zijn van opzet of grove schuld, eenvoudig gezegd: je moet er een puin hoop van gemaakt hebben) **en** die puin hoop met een belangrijke oorzaak zijn waardoor de vereniging failliet is gegaan. Of dit zo is bekijkt wordt altijd per geval bekeken of dit kan worden bewezen. De wet bepaalt per 1 juli 2021 dat het in een paar gevallen vaststaat (bewezen is):

- Het bestuur heeft geen, of onvoldoende (financiële) administratie bijgehouden;
- De jaarrekening is niet openbaar gemaakt
- De jaarrekening bevat misleidende informatie

Dit betekent dat als je als bestuur de jaarrekening niet openbaar hebt gemaakt en de vereniging vervolgens failliet gaat, de curator dan niks meer hoeft te bewijzen en het bestuur daarom al aansprakelijk kan stellen. Dit bewijsvermoeden geldt alleen voor verenigingen waarvan de statuten

zijn opgenomen in een notariële akte en die vennootschapsbelasting moeten betalen, of verenigingen die verplicht zijn een jaarrekening op te stellen.

Als je dit als vereniging niet hoeft, dan moet de curator bewijzen dat sprake is van onbehoorlijk bestuur én dat het aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

Dit is allemaal vrij ingewikkelde juridische materie. Voor jullie als bestuur is het vooral belangrijk dat je goed weet wat je taken en verplichtingen zijn. Ga na met het bestuur of je verplicht bent een jaarrekening op te stellen. Maar ook dan is het belangrijk om de statuten eens goed door te lezen, zodat je als bestuur weet aan welke financiële verplichtingen je moet voldoen. Het is dus heel belangrijk om de financiële administratie goed op orde te hebben en te zorgen dat dit jaarlijks wordt gecontroleerd door een kascommissie. (Zie ook stappenplan).

Aansprakelijkheidsverzekering

Tegen het risico op persoonlijk aangesproken te worden kan je je (gelukkig) verzekeren. Alhoewel de kans dat je als bestuurder persoonlijk wordt aangesproken klein is, adviseren we om een aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Zo weet je zeker dat je gedenkt bent en dit geeft een rustig gevoel voor jullie als bestuurders.

Bij sommige sportbonden is een dergelijke verzekering al opgenomen als onderdeel van het lidmaatschap bij deze bond. Ga dit na voor je vereniging. Is dit bij jouw vereniging niet het geval, ; soms is het ook mogelijk om via je bond een bestuursaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Heb je al een bestuursaansprakelijkheidsverzekering, ga dan na of er nog zaken veranderen door de WBTR wetswijziging.

Tegenstrijdig belang

Soms heeft een bestuurder een (privé)belang (belangenverstrengeling) dat botst met het belang van de vereniging. Bijvoorbeeld als het terrein van de vereniging verbouwd moet worden en jouw bedrijf één van de bedrijven is waar de vereniging mee zou willen samenwerken. Als jij ook in het bestuur van de vereniging zit, dan ontstaat er een dilemma. Bij jou speelt naast het belang van de vereniging (een goede verbouwing tegen een redelijke prijs) namelijk ook een eigenbelang (inkomen).

Door de wetswijziging (WBTR) is het per 1 juli 2021 straks zo dat een bestuurder met een tegenstrijdig belang (belangenverstrengeling) niet mag meedoen aan de beraadslaging en besluitvorming over het betreffende onderwerp. Je mag dan niet meebeslissen. De overige bestuurders kunnen dan gewoon het besluit nemen. Als hierdoor geen besluit kan worden genomen - omdat de statuten bijvoorbeeld bepalen dat er ten minste drie bestuurders nodig zijn en dit aantal nu niet wordt gehaald - dan neemt de algemene ledenvergadering het besluit, tenzij de statuten anders bepalen.

NB. Bij stichtingen ligt dit anders omdat zij geen ledenvergadering hebben. Zij kunnen nog steeds met de overige bestuurders een besluit nemen. Zij moet dan echter wel schriftelijk vastleggen wat de overwegingen zijn die aan het besluit ten grondslag liggen. De statuten kunnen deze schriftelijke vastlegging uitsluiten.

Let op dat "tegenstrijdig belang" niet nieuw is! Nu staat er in de wet namelijk dat wanneer er iemand uit het bestuur een tegenstrijdig belang heeft, het hele bestuur vertegenwoordigingsonbevoegd wordt. Dat wil zeggen dat het bestuur geen besluit meer over dat onderwerp mag nemen. De algemene ledenvergadering moet dan een persoon aanwijzen die de vereniging mag vertegenwoordigen.

Als bestuur moet je daarom goed in de statuten kijken wat er nu is bepaald over het tegenstrijdig belang. Als daar iets in is bepaald dat anders is dan de nieuwe regeling in de WBTR, dan geldt die regeling na 1 juli 2021 niet meer. Ook zullen de statuten dan, bij de eerstvolgende statutenwijziging, aangepast moeten worden.

Daarnaast is goed om als bestuur met elkaar te bespreken wanneer jullie denken dat sprake is van tegenstrijdig belang bij de vereniging. Of daarvan sprake is, moet namelijk van geval tot geval worden bekeken. Het is in ieder geval goed om het er met elkaar over te hebben, zodat een bestuurder zich vrij voelt om het te melden als hij/zij denkt dat een tegenstrijdig belang zich voordoet. Ook is het heel belangrijk dat je ernaar handelt! Als je namelijk als bestuur een besluit neemt terwijl er sprake is van tegenstrijdig belang van één van de bestuursleden, dan is het besluit vernietigbaar. Dat betekent dat derden het besluit ongedaan kunnen maken. Dat is een ingewikkelde kwestie waar je niet in terecht wilt komen. Houd je daarom goed aan de regels. Als je als bestuurder twijfelt of er sprake is van een tegenstrijdig belang, is het beter om dit te melden en uit voorzorg niet mee te beslissen. Bij twijfel, niet doen!

Raadgevende stem

Het bestuur heeft een raadgevende stem in de algemene ledenvergadering. Dat gebeurde voorheen ook al, maar dat stond nog niet met zoveel woorden in de wet en staat er per 1 juli 2021 wel in

Bezoldiging

De algemene ledenvergadering kan aan de bestuurders een bezoldiging toekennen. Dat is simpel gezegd salaris. Dat was voorheen ook al mogelijk, maar dat stond nog niet in de wet en vanaf 1 juli 2021 wel

Toezicht

De WBTR bepaalt hoe je als vereniging een raad van commissarissen (RvC) kunt instellen en waar deze dan aan moet voldoen. Een raad van commissarissen is een apart orgaan binnen de vereniging dat het bestuur controleert en voorziet van advies (toezicht houdt). Soms wordt dat ook een raad van toezicht genoemd.

Ook voor de WBTR was dit al mogelijk. Er stond dan alleen niet in de wet hoe dit precies moest voor een vereniging. Dit speelde vooral bij grote stichtingen, coöperaties en verenigingen.

Bij een (kleine) amateur sportvereniging is een raad van commissarissen niet gebruikelijk. Dit heeft er enerzijds mee te maken dat de kascommissie als toezichthoudende commissie, de financiële zaken al controleert. Ook kunnen de leden op de algemene ledenvergadering het beleid van het bestuur aan de kaak stellen. Anderzijds is het bij een amateurvereniging vaak al moeilijk om personen te zoeken die willen deelnemen in het bestuur, laat staan dat zij daarnaast nog een raad van commissarissen moeten laten samenstellen, dan wel daaraan verantwoording moeten afleggen.

Het is dus niet verplicht voor een vereniging om een raad van commissarissen in te stellen. Als je dat wel wilt, dan staat vanaf 1 juli 2021 in de wet hoe dat moet. Let op als je een RvC instelt, dat veel van deze wijzigingen uit de WBTR dan ook gelden voor de toezichthouders!

Monistisch bestuur

De WBTR biedt de mogelijkheid om een monistisch bestuur in te stellen, ook wel een “*one-tier*” board. Dit betekent dat je dan uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders hebt. Eigenlijk heb je dan een **bestuur en raad van commissarissen in één orgaan**.

Net als een raad van commissarissen niet gebruikelijk is bij een amateur sportvereniging, is een monistisch bestuur ook niet gebruikelijk. Het is niet verplicht om een monistisch bestuur in te stellen. Mocht je dit als vereniging wel willen, dan staat vanaf 1 juli 2021 in de wet hoe dat moet. Let op dat veel wijzigingen uit de WBTR dan dus gelden voor al deze bestuurders!